

Posamezna številka 1 Din, mesečno, če se sprejema list v uravi, naročnina 4 Din, na dom in po pošti dostavljen list 5 Din. - Celoletna naročnina je 50 Din, polletna 25 Din, četrletna 13 Din. Cene inšertov po dogovoru

Uredništvo: Kopitarjeva ul. št. 6/III
Telefon št. 2050 in 2996. — Rokopisi se ne vračajo
Uprava: Kopitarjeva ulica št. 6
Poštni ček, račun. Ljubljana 15.179.
Telefon št. 2549

PONEDELJSKI

SCOUVENEC

Mednarodni položaj se je zboljšal

Vzhodnega pakta ne bo - Sodelovanje med Anglijo in Francijo se okrepi - Japonska je lahko brez skrbi

Pariz, 16. sept. TG. Tukaj so se že sprijaznili z mislijo, da se vzhodni pakt po prvotnem zamislu ne bo mogel skleniti. To je popolnoma logična posledica stališča, ki ga je napram temu paktu zavzela Poljska. Čeprav Poljska še ni oficijelno odgovorila na francoski predlog o tem paktu, si nihče ne dela iluzij, da bo Poljska svoj pristop odklonila. Vendar pa Francija smatra, da vstop Rusije v Zvezo narodov, v katerega je privolila večina članic Zveze narodov, nadomešča vzhodni pakt vsaj v veliki meri. Sedanje stanje v Evropi in mir je zadostno zasiguran, če bo Rusija na strani Francije in njenih zaveznikov v Zenevi.

Kakšna alijansa med Rusijo in Francijo pa se po zatrdilu francoskih diplomatov ne bo sklenila, pač pa bo potrebno še bolj intimno sodelovanje z Veliko Britanijo in pa z Italijo. Sporazum z Italijo je postal sedaj, ko je vzhodni pakt po prvotnem načrtu postal nemogoč, še bolj potreben. Anglija je s tem razvojem zelo zadovoljna, ker se je bala, da se ne bi med Francijo in Rusijo sklenila alijansa, ki ne bi odgovarjala angleškim interesom.

Anglija bi bila tudi zelo zadovoljna, če bi bil mogoč sporazum med Jugoslavijo in Italijo oz. Malo zvezo. To bi bilo tembolj v njenem interesu, ker bi se gospodarski položaj v srednji Evropi zelo popravil in s časom organiziral, kar bi bilo za angleške trgovske interese velikega pomena.

Kar se tiče avstrijskega problema, je An-

glija za to, da bi se njena neodvisnost garantirala z novo skupno izjavo. Je tudi za to, da bi se sklenil gospodarski sporazum med državami Podonavja na podlagi preferenc. Če pa bi se posrečilo Franciji, Italiji in državam Male zveze, skleniti kakšen pakt v obrambo neodvisnosti Avstrije, bi Anglija proti temu seveda ne imela ničesar, bi se mu pa ne pridružila, ker noče sprejeti nase nobenih novih obveznosti.

Vstop Rusije v Zvezo narodov smatra An-

glija kot zadostno garancijo za svetovni mir. V resen konflikt z Japonsko Anglija ne verjame. Tudi vstop Rusije v Zvezo narodov ne pomeni kakšne nevarnosti, da bi Rusija napram Japonski nastopala agresivno. Sicer pa je francoski poslanik v Tokiu Pila zagotovil zunanjemu ministru Hiroti, da Francija z vzhodnim paktom nikakor ne namerava podpirati Rusije, ako bi le ta nameravala nastopiti proti Japonski.

Rusija sprejela povabilo za vstop v Zvezo narodov

Zeneva, 16. sept. TG. Kakor smo že včeraj poročali, so šefi delegacij 30 držav, zbranih v Zenevi, poslali Litvinovu povabilo, da naj Rusija vstopi v Zvezo narodov. Povabilo se glasi:

»Ker poslanstvo, da se mir ohrani in organizira, kar je najbistvenjša naloga Zveze narodov, zahteva sodelovanje vseh držav, vabijo podpisane države Sovjetsko unijo, da stopi v Zvezo narodov in ji ponudi svoje dragoceno sodelovanje.«

Danska, Švedska, Norveška in Finska so Rusijo vsaka posebi povabile.

Odgovor Sovjetske Rusije, katerega je podpisal Litvinov je kmalu nato prispel in se glasi:

»Sovjetska unija si je postavila za poglavitni cilj svoje zunanje politike organizacijo in okrepitev miru. Nikoli ni bila gluha napram predlogom, ki so sli za mednarodnim sodelovanjem v korist miru. Mnenja je, da povabilo, ki ga je podpisala zelo velika večina članov Zveze narodov, izraza resnično voljo po miru in priča, da Zveza narodov priznava, da je sodelovanje s Sovjetsko unijo potrebno. Zato je sovjetska vlada pripravljena, da povabilo sprejme in postane član Zveze narodov, pri čemer bo zavzemala mesto, ki ji pristaja. Obvezuje se v smislu čl. 1. pogodbe Zveze narodov, da bo spoštovala vse mednarodne obveznosti in vse sklepe, ki imajo za člane obvezno moč.«

Otvoritev mednarodne parlamentarne konference za trgovino

Pomembne besede angleškega delegata Allena v obrambo parlamentarne demokracije

Belgrad, 16. sept. m. Dvorana Narodne skupščine je bila za današnje otvoritev medparlamentarne trgovinske unije res okusno okrašena. Pred vzhodom v veliko dvorano je bil postavljen sredi zelenja kip pokojnega kralja Petra, vse stene so bile pokrite z dragocenimi preprogami, stebri v veliki dvorani so pa bili zaviti v zastave držav, ki so poslale svoje delegacije na letošnje zasedanje medparlamentarne trgovinske unije.

Ob navzočnosti zastopnika Nj. Vel. kralja prvega adjutanta generala Ječmenića, celokupne vlade in vseh delegacij je ob 15 otvoril zasedanje mednarodne interparlamentarne trgovinske unije kmetijski minister in zastopnik zunanjega ministra

Dr. Kojić

ki je izrekel dobrodošlico uglednim in odličnim predstavnikom parlamentov 20 narodov. Vprašanja, ki so na dnevnem redu tega 19. zasedanja mednarodne parlamentarne konference za trgovino, spadajo med najvažnejša in najtežja vprašanja sodobnosti. Minister je z najlepšimi željami za veliko nalogo, ki je pred konferenco, otvoril taisto v imenu našega vzvišenega vladarja. Nj. Vel. kralja.

Za dr. Kojićem je pozdravil zbrane parlamentarce vsega sveta v imenu Narodne skupščine in senata

Dr. Kumanudi

Jugoslovanski parlament je zelo počaščen, da si je letos mednarodna parlamentarna konferenca za trgovino izbrala za sedež prestolico Jugoslavije, da tu razpravlja o vseh velikih, smeli bi reči, najpomembnejših in najusodnejših problemih življenja narodov in človeške skupnosti. Dovolite mi — je dejal dr. Kumanudi —, da vam že v samem začetku tega težkega dela izrazim v imenu senata in narodne skupščine kraljevine Jugoslavije toplo hvalježnost za pozornost in odklovanje, ki ste ga nam izkazali s svojim prihodom.

Podonavska kotlina, kamor spadamo tudi mi, kot pretežno poljedelski centrum, čuti bolj in huje vse neposredne udarce ter vse bližnje in daljne reperkusije splošnega kaosa na svetu, tako glede proizvodnje kakor tudi glede izmenjave blaga. Zakaj države, ki se tod nahajajo, se razlikujejo od industrijskih, ker zaposlujejo v službi poljedelstva ogromne množice svojega prebivalstva. In ker mora ta vrsta proizvodnje zadovoljiti najpoglavnejše življenjske potrebe vseh narodov in vseh držav, pomeni kriza, kadar se razvname na tem področju, splošno bedo in nesrečo.

Izvir krize je brez dvoma obubožanje in postopno propadanje kmeta. Če se ne najde pot in če se ne odpravijo ona zla, v katerih tone kmet tako kot pridelovalec kakor kot konsument in dolжник, se ne smemo zanašati ne upati, da bi se industrijski, bančni, trgovski, obrtniški in delavski sloji v mestih mogli rešiti okovov, ki jih neusmiljeno duše.

Res je, da tvori gospodarstvo celoto, toda kadar nastopijo tako usodni preobrati kakor danes, takrat je glavno, da se začne najprej zdraviti najboljše del tega organizma. Samo iz vasi — to se najbolje kaže v srednji in balkanski Evropi, kjer se zdaj mudite — lahko pride splošno ozdravljenje in zboljšanje tako na gospodarskem kakor na finančnem in socialnem polju. Plemenita in plodna misel Brianda o evropski uniji, zasnovani na gospodarski antantni evropskih držav, se gotovo ne bi mogla nikoli uresničiti, pa tudi če bi jo države dejansko sprejele, brez premišljenega načrta o ureditvi razmer in o obnovi blagostanja pred vsem v poljedelskih državah Podonavja, in to s po-

prejšnjim sodelovanjem in z zvezo med njimi. Na program belgrajske konference je v prvi vrsti gospodarska obnova Evrope. V tem obsežnem programu zavzema važno mesto eden izmed temeljnih in najbolj zapletenih problemov sedanjosti, ob katerem so si polomili zobe od svetovne vojne pa do danes največji učenjaki in strokovnjaki sveta, ko se jim ni posrečilo dognati dognatsko rešitev, ki bi se ji vsi uklonili. To je stabilizacija denarja, o čemer se poročilo Paula Renauda, bivšega francoskega finančnega ministra, pričakuje z največjim zanimanjem.

Govornik je končal z željo, naj bi konferenca dosegla srečne rezultate.

Angleški delegat Allen

Predsednik angleške delegacije, sir John Sandeman Allen, je imel govor, v katerem je najprej izrekel našemu vladarju in vsemu jugoslovanskemu narodu pozdrav in prisrčne simpatije Anglije. Nato je dejal: Sestali smo se tu, da proučimo prav resne stvari. Gre za vprašanje, ki živo zanimajo narode in vse človeštvo. Stojimo pred mnogimi in najtežimi vprašanji. Poglavitni vzroki skupne gospodarske stiske sveta so: 1. Svetovna vojna je prevrnila sistem sveta v mnogo večji meri, kakor smo tedaj mislili. 2. Vojni dolgovi bi se bili morali že v samem začetku uničiti. Vojni dolgovi so namreč samo enostranski odnosi. Hkratu z njimi pa je padla tudi vrednost zlata, kar je

Kulturni boj v Nemčiji se nadaljuje

»Reichspost« objavlja dve tajni okrožnici berlinske tajne državne policije, ki priča, da nemška nacionalno-socialistična vlada ne misli odnehati od boja zoper katoliške cerkve.

V prvem dokumentu obvešča državna policija vse podrejene policijske urade, da so bili kardinal Faulhaber in škofje iz Münstra, Limburga, Speyria, Eichstáda in Rotenburga junija meseca od papeža sprejeti v posebni avdijenci. Baje se je sklenilo, da se bodo zaprle vse cerkve in ustavila dušnopastirska opravila, ako bi nemška vlada nadaljevala s policijskim preganjanjem duhovščine. Državna policijska centrala naroča podrejenim uradom, naj skrbno pazijo na dogodke in gibanja cerkvenih krogov.

V drugem dokumentu je rečeno, da so zelo množico duhovne vaje različnih katoliških duhov. Na teh duhovnih vajah je opa-

žati tudi inozemce. Te inozemce bo treba nadzirati. Duhovne oblasti pa je treba opominuti, da morajo vse člane duhovnih vaj pri policiji prijaviti. Policija mora voditi točno evidenco o vseh udeležencih sploh.

Spor tudi s protestantsko cerkvijo

Tudi konflikt med državo in protestantovsko cerkvijo je vedno hušji. Posamezne protestantovske cerkve se očitno upirajo državnemu škofu Müllerju, ki ga je bil postavil Hitler. Vlada je odstavila protestantovskega škofa na Wirtemberskem, Wurma, toda 90 odstotkov pasttorjev je izjavilo, da so s škofom solidarni. Odredbe državnega škofa se ne izpolnjujejo. V Hannoveru so celo ustanovili protestantovski svet, katerega člani so škof wirtemberski, bavarski in hanoverski. Ta svet pomeni naravno protivladno proti državnemu škofu.

narodna stranka proti temu z vsemi silami borila. »Z narodom za narod!« je končal govornik in pozval vse navzgor, da se boro za načela svobode, enakopravnosti, pravice in poštenosti ter za demokratske volitve. V navdušenja poslušalcev je lahko vsak sklepal, da sta govornika govorila ljudem iz srea. Z vzklikom »Za kralja in svobodo!« je zaključil predsednik sijajno uspeši shod, ki je bil v znamenju gesla, katerega je bil postal poslanec Dragovič. »Prvo je Bog, drugo kralj, tretje narod.«

Velika poneverba

Celje 16. septembra.

Zadnje dni so prišli pri tovarni Rakuš v Celju na sled velikim poneverbam. Nekateri uslužbenci so jemali železnino in jo za majhno ceno prodajali naprej. Škoda je precej velika. Policija je v zvezi s tem izvršila že več aretacij.

† Župnik Ivan Ivanc

Celje, 16. sept. V soboto zvečer je umrl v celjski bolnišnici župnik Ivan Ivanc s Šladke gore. Danes dopoldne so truplo odpeljali v smarje pri Jelšah. V bolnišnico je prišel v soboto zvečer malo pred svojo smrtjo.

Vanče Mihajlov izročen

Carigrad, 16. sept. Turške oblasti so Vanče Mihajlova, ki so ga bile internirale, danes eskortirale po orožnikih na mejo, kjer je bil izročen bolgarskim oblastem.

Vanče Mihajlova, vodjo nepomirljivih makedonskvojuočih revolucionarjev, čaka gotovo smrt, ker ga bodo obtožili nešteti umorov in drugih zločinov.

Rdeči križ v Belgradu

Belgrad, 16. sept. m. Danes je bila tudi tukaj, kakor po ostalih mestih, slovesna otvoritev nedelje Rdečega križa. Pred slovesnim zborovanjem, ki je bilo ob 11 dopoldne v veliki dvorani nove univerze, se je pomikal od Slavije do Kalimegdana velik sprevod šolske mladine z vojaško godbo na čelu. V sprevodu je bilo nad 6000 šolarjev in šolaric. Po sprevodu so se zbrale velike množice naroda na novi univerzi, ki so najprej poslušale govor predsednika društva Rdečega križa princa Pavla, ki so ga iz Bohinjja prenašale vse radio-postaje v državi.

Ko je bil končan prenos govora princa Pavla, je predsednik tukajšnjega oblastnega odbora dr. Kokš imel krajši nagovor, v katerem je pozival vse navzoče, naj slede apelu predsednika društva princa Pavla. Nato je bilo še več govorov, nakar je godba zaključila zborovanje z državno himno.

Jubilej srbskih železnic

Belgrad, 16. septembra. m. Proslava 50 letnice obstoja srbskih železnic se je pričela davi s službo božjo za umrle železničarje, ki so ji prisostvovali zastopniki vseh vojaških in civilnih oblasti. Pred vzhodom v cerkev so bili postavljeni v špalirju gojenci državne železniške šole. Po končani službi božji se je pa vršila v dvorani Kolarčeve ljudske univerze slovesna akademija, na kateri je govorilo več govornikov o pomenu otvoritve prve železniške proge Belgrad—Niš pred 50 leti. Zvečer se bo vršil prijateljski sestanek železničarjev v Delavskem domu. Jutri se bodo pa nadaljevale slavnosti v Nišu, kamor bo vozil iz Belgrada tudi poseben vlak. Proslave v Nišu se bo udeležil tudi drugi razred železniške šole z ravnateljem Franjo Repičem na čelu.

Slovo od dr. Tollazija

Belgrad, 16. sept. m. Cerkevni pevski zbor župne cerkve Kristusa Kralja je priredil danes dopoldne po veliki sv. maši, pri kateri se je pela stara slovenska sv. maša, poslovenil sestanek g. inspektorju notranjega ministristva dr. Tollazija, ki je postavljen v istem svojstvu na novo službeno mesto pri banski upravi v Banjaluki. Član tega pevskega zbora in župnik te župnije g. dr. Petlić sta se v prisrčnih nagovorih poslovila od svojega agilnega člana ter mu želela mnogo sreče in zadovoljstva na novem službenem mestu.

Lep razvoj emigrantskega gibanja v Mariboru

Po lepó uspelem emigrantskem kongresu v Mariboru se delo v društvu »Nanos« nadaljuje še z večjim zanosom. V prijaznih društvenih prostorih je ves dan kakor v čebelnjak; ob večernih urah se zbira članstvo k predavanjem in diskusijam, odseki delujejo z veliko vnmemo in vztrajnostjo. Središče vsega je požrtvovalni predsednik Marino Kralj. V očeh vseh bereš le eno veliko hrepenenje, duša izraža le eno misel, eno željo, ki ustvarja v njih trdno voljo in moč. Tako naši močje in fantje iz Primorja. — Tudi emigrantsko žensstvo v Mariboru in okolici se prebujajo. Začasni odbor novoustanovljenega ženskega krožka pripravlja načrt svojega delokroga. V torek, dne 18. t. m. bo v mali dvorani Narodnega doma sestanek, na katerem se bo izvolil stalen odbor, ki bo sprejel program bodočega dela. K temu sestanku vabimo vse rojakinje in nam naklonjeno žensstvo iz Maribora. Strnitev v skupnem krožku primorskega ženstva je nujnost, ki jo terja naša skupna usoda. Blizajo se dolgi zimski večeri, ko bo v skupnem delu trpke življenje prijetnejše in v naših srcih toplejši!

Kolera v Konstanci

Bukarešta, 16. sept. m. Zadnji slučaji nenadnega obolenja velikega števila romunskih vojakov so porazno vplivali na goste, ki so bili v kopalščih ob Crnem morju, ker so se širile vesti, ki so se sicer uradno demantirale, da se je namreč med vojaštvom pojavila kolera. Gostje so po prvih vesteh zapustili kopalšče Mamaja v bližini Konstancze in se odpeljali s prvim vlakom, tako da je sedaj kopalšče prazno. Med vojaštvom je do sedaj 8 smrtnih slučajev, število obolenj pa znaša 40. Sanitetne oblasti so podvzele najstrožje korake ter izvršile mikroskopsko preiskavo bacilov, toda do sedaj še niso mogle ugotoviti, kje je izvor te bolezni. Ker je pričelo bežati tudi prebivalstvo Constancze, je bila oblast prisiljena izdati proglas, v katerem poziva narod, da se umiri.

Aretacije v Španiji

Madrid, 16. sept. p. V zvezi z nedavnim odkritjem 100.000 nabojev v socialistični ljudski hiši (Casa popular) je madridska policija aretirala industrijalca Echea Varieto. Konservativni listi prinašajo to poročilo in obenem pišejo, da je bil aretirani intimni prijatelj bivšega socialističnega ministra Prieta.

Praznik Rdečega križa

Ljubljana, 16. sept.

Društvo »Rdeči križ«, čigar človekoljubne smernice in tudi uspehe priznava vsa javnost, je danes izvedlo lepo in uspešno slavnost, ki ji je prisostvovala velika množica prebivalstva. Prireditve tega društva uživajo velike simpatije med prebivalstvom, današnja pa je vzbudila še novih.

Služba božja

Ob pol 10 se je zgrnila velika množica prebivalstva, šolske mladine — slavlja so se udeležili učenci ljudskih, srednjih in strokovnih šol — ter zastopniki raznih oblasti na Kongresnem trgu, kjer je stolni župnik, kanonik dr. Klinar, daroval službo božjo. Pri službi božji so pevci društva »Tabor« pod vodstvom kapelnika Venturina krasno prepevali. Pri službi božji so bile zastopane skoraj vse oblasti in številne organizacije, zlasti one s človekoljubnimi programi. G. bana je zastopal načelnik dr. Karlin, mestnega župana pa ravnatelj Jaučigaj.

Sprevod

Po službi božji se je razvil velik in lep sprevod po glavnih ulicah. V sprevodu so koračali odborniki Rdečega križa, tako predsednik banovinskega odbora dr. Krejčí, dalje podpredsednik Wester in predsednik ljubljanskega odbora dr. Fetič. V sprevodu je dalje koračala šolska mladina, vojaška godba in uniformirani samaritani, ki so napravili prav dober vtis. Sprevod je koračal po Selenburgovi ulici, Tyrševi cesti, Dalmatinovi ulici, Miklošičevi cesti, po Stritarjevi ulici pred magistratom. Magistratno poslopje je bilo primerno okraшено z znakom Rdečega križa. Pred magistratom se je pridružil slavnosti tudi ljubljanski župan. Predsednik ljubljanskega Rdečega križa je položil pred spomenik kralja Petra lep vence v

narodnih barvah z znakom Rdečega križa. Predsednik je spregovoril: »Če bi Peter, kralj Osvoboditelj, ki si z žarko ljubeznijo objemal naš narod, spremljal svoje čete preko alpske Golgote in vodil narod k svobodi in k zedinjenju, se klanja Rdeči križi. Sprevod je nato šel čez čevljarški most po Hribarjevem nabrežju na Dvorni in Kongresni trg. Pogled na zbrane valujoče množice je bil učinkovit. Za 11. uro je bil napovedan prenos govora predsednika princa Pavla. Toda telefonska zveza med Berlinom in med Ljubljano, Zagrebom in Beogradom je zelo slabo delovala, tako da radio govora sploh ni mogel oddajati. Brez križev Rdečega križa je torej ta točka izostala. Spregovoril je nato predsednik dr. Fetič, ki je med drugim poudarjal:

»Rdeči križ, čegar zastava nas druži, je univerzalna človekoljubna organizacija dejanske ljubezni do bližnjega, razširjena po celim svetu. Njegov nesebični namen je, da požrtvovalno pomaga trepetu in bednemu človeku. »Rdeči križ« hoče prekrasiti človeštvo v duhu srčne kulture, strpnosti in medsebojnega spoštovanja. »Rdeči križ« hoče, da bodi človek človeku brat, a ne volk. »Rdeči križ« stremi za tem, da preobrazi svet v altruističnem duhu, da povzdigne idealistično svetovno naziranje. »Rdeči križ« se trudi, da zavladajo po svetu spoznanje, da

»za vse je svet dovolj bogat, in srečni vsi bi bili, ko kruh delil bi z bratom brat s prav srčnimi čutili.«

Godba je nato zaigrala državno himno. Nato je bil promenadni koncert v Zvezdi. Čez dan so nabirali prispevke za Rdeči križ in se je občinstvo radevolje odzivalo nabiralkam. Po mestu je bilo videti vse polno občinstva z znaki Rdečega križa. Na vsak način je Rdeči križ s svojo prireditvijo uspel in dokumentiral svoje človekoljubne cilje.

Zaključek dveh razstav

Umetniška - 700 obiskovalcev, živalska - 9000 obiskovalcev

Ljubljana, 16. septembra.

Danes sta se zaključili v Ljubljani dve razstavi, od katerih je prva, namreč umetniška v Jakopičevem paviljonu, zbudila mnogo pozornosti med kulturnim, druga, živalska razstava društva »Noe«, pa še večjo med širšim občinstvom. Zanimivo je, da sta bili obe razstavi enako dolgo, to je nad dva tedna odprti, da pa je prva imela z današnjim dnevom skupno kakšnih 700 obiskovalcev, druga pa nad 9000.

Pa tudi prireditelji umetniške razstave so z uspehom obiskali kakor tudi s prodajo povsem zadovoljni. Razstavo je priredil trgovec z umetninami gosp. Kos, razstavili pa so Jakopič, Klemenčič, Gaspari, Govše, Loboda in drugi. Prodanih je bilo ne-

kaj umetnin, predvsem Jakopiča in Gasparija, za nekaj drugih umetnin pa se še sklepajo kupčije. Kot kupec se je predvsem pojavil znani ljubitelj umetnosti dr. Fran Windisch.

Danes je društvo »Noe« zaključilo svojo razstavo v Selenburgovi ulici. Tolikšnega odziva s strani občinstva niti največji optimisti med prireditelji niso pričakovali. Zlasti je bilo mnogo šolske mladine. Vsak obiskovalec je bil zadovoljen z ogledom številnih znanih in manj znanih živali. Izrečano so bila tudi nekatera darila, to se pravi razne živali, ki jih prejmejo srečni ljubitelji. Društvo »Noe« je pokazalo veliko agilnost. Stavilo si je tudi velik cilj, da namreč osnuje v Ljubljani zoološki vrt — zamisel, ki je enkrat v Ljubljani že propadla in upajamo, da ne bo vdručil!

Jubilej srbskih železnic

Ob peldesetletnici proge Belgrad-Niš

Belgrad, 15. septembra.

Letos mineva petdeset let, odkar je puščena v promet prva železniška proga na ozemlju bivše kraljevine Srbije. To je bila prva proga Belgrad-Niš. Ob tej priložnosti se bomo čisto kratko pomudili na njeni zanimivi graditvi oziroma na zgodovini srbskih železnic sploh.

Ideja, da bi si bivša kraljevina Srbija zgradila prvo železniško progo, se je pojavila že leta 1851. Tega leta se je Aleksander Karadjordjevič obrnil na carigradsko Visoko poro s prošnjo, če bi lahko Srbija gradila železniško progo. V načrtu je bila proga od Beograda do Aleksinca. Iz zgodovine je znano, da Turčija, ki je imela svoje interese v sicer tako borbeni in proti Turčiji nerazpoloženi Srbiji, ni bila politično v posebno dobrih odnosih s Srbijo. Zato je tudi čisto razumljivo, da sicer nazadnjaška Turčija tudi Srbiji ni mogla dovoliti civilizatoričnega napredka s tem, da bi ji dovolila graditi prvo železniško progo. Načrt je torej nalezl na odpor in padel v vodo. Pač pa je takoj prihodnje leto (1852) dala ista Turčija posebno dovoljenje nekemu angleškemu društvu, da gradi progo Carigrad-Belgrad. Seveda Turki srbske vlade niso niti vprašali za svet, kod naj speljejo to pomembno progo, ki je danes najdaljša zveza cele Evrope z Orijentom. Srbski merodajni krogi so bili radi tega razumljivo nejevoljni in prišlo je do romantičnih incidentov pri samem trasiranju proge. Ko se namreč angleški inženjerji že nekaj časa želali na trasiranje proge, je dal knez Srbije nalog in kmetje so jih razgnali.

Idejo o gradnji železniške proge v Srbiji je leta 1864 zopet oživil knez Mihajlo v narodni skupščini. Takoj prihodnje leto je bil poklican od strani srbske vlade francoski inženjer Kusse, ki naj bi proučil možnost graditve prve srbske proge. Bil pa

je vezan na program artiljerijskega polkovnika in zastopnika gradbenega ministrstva Milivoja Blaznavca. To je prvi pismeni akt o načrtu za srbsko železniško progo. Trasa je bila deloma različna od današnje proge Belgrad-Niš. Šla bi približno po liniji današnje proge druge vrste Topčider-Smederovo, pa ob Moravi navzdol. Do realizacije pa ni prišlo. Nastale so, zlasti po berlinskem kongresu, čudne razmere. Politično igranje je bilo na vrhuncu. Države, ki so obkrožale Srbijo, zlasti še Avstroogrska in Turčija, sta vedno gledali, kako bi ravno z ozirom na graditev nove proge koristili sebi, nikakor pa Srbiji, v kateri bi dotična proga bila grajena. Vplivni srbski krogi so kmalu prišli do prepričanja, da od lokalne, z nobeno drugo evropsko progo zvezanice železnice država ne bo imela koristi in da je bolje počakati na zvezo na sever in jug.

Vse do leta 1875 ni bilo kljub večim poizkusom z graditvijo prve srbske železniške proge nič. Z berlinskim kongresom pa se je Srbija napram Avstriji obvezala, da bo zgradila železniško progo, ki bo na severu v zvezi z avstroogorskimi na jugovzhodu pa z bolgarskimi oziroma turškimi programi. To je bil sorazmerno težak pogoj za srbsko vlado. Posledice so se pokazale pozneje, zlasti po zaključitvi železniške konvencije med Srbijo in Avstroogorsko leta 1880, radi posojila in pa radi konkurenca pariške banke »Union generale« (1882), ki je financirala graditev železnice.

Končno se je celta stvar vendar dobro končala. Zgrajena je bila proga Belgrad-Niš in 23. avgusta 1884 je odšel prvi vlak iz Beograda v Niš. Vendar so progo odprli za redni osebni promet šele 3. septembra, za tovorni pa 15. septembra istega leta. V par letih po otvoritvi prve proge je Srbija dobila še nekaj važnih zvez, tako v Vranjo in Piroto (1885

kam skrivnostno in uradno-tajno stikajo svoje glave. Ne stikajo jih »skupaj«, ampak samo stikajo jih — narazen etikati jih ne morejo. In prav tako skrivnostno in uradno-tajno tudi govore — nič kričanja, nič vpitja, ampak samo šepetanje ali pa polglasno mrmljanje. O čem?

Glave stikajo in šepetajo navadno tatovi in podobni gospodje; to pa Ljubljanci niso. Logičen sklep: Ljubljanci se pripravljajo na volitve! Če tega ne bi bilo, bi kričali!

Na svojih večernih »pohodih« po Ljubljani sem se hotel te dni nekoliko okrepčati. Stopim v neko gostilno — v katero, to je moja stvar: bila je to morebiti »beim Maček, dem welberühmten, tam za vodo«, lahko pa tudi kot drugod. V Ljubljani so prav za prav vse gostilne »beim Maček itd.«. No, pa se spravim za mizo blizu vrat; mize blizu vrat so prav praktične, če človek »slučajno« miza grošev pri sebi, doma pa še manj.

Pri sosedni mizi so pa možje stikali glave in šepetali. Bili so to imenitni možje: zlate poročne prstane so imeli in težke zlate verige — sami simboli zvestobe in svobode... Kravate in ovratnike so imeli že bolj postarani, kar pomeni, da je bilo že deset proč. Da kadilo še tudi, ker je bil petek, praznik repe, fiziola in leče.

Čeprav sem bil radoveden, o čem gospodje tako možujejo, vendar spočetka nisem razumel drugega kakor posamezne besede:

»Mohor... novi župan... pogrebni zavod... advokat... vrag zupani...«

Gospodar je postavil na mizo poln liter; vina seveda, ne vode. Natočil je, gospoda so trkali in pili.

»Haaa« — so se oddihavali gospodje kar zaporedoma od dolgih požirkov, a dober jel in so

Gledališki igralci za svoj stan in slovensko gledališče

Proti načrtom g. Pere Konjovića

Ljubljana, 16. septembra.

Današnji redni občni zbor Združenja gledaliških igralcev, sekcije Ljubljana, ki je bil ob pol 11 v opernem gledališču, ni bil zanimiv za gledališke igralce same, temveč za vsa naša kulturno javnost. Občnega zbora sekcije se je udeležilo lepo število članov. Občni zbor ki je bil 16. po vrsti, je vodil predsednik g. Lujo Drenovec, ki je orisal težak položaj stanu gledaliških igralcev v zvezi z izredno slabim položajem gledališča.

Tajnik g. Ivan Jerman je podal obširno in poučno tajniško poročilo. Poročal je o delu sekcije, zlasti pa o glavni skupščini vsedržavne zveze, ki je bila poleti v Skoplju.

V »Službenih Novinah« od dne 11. julija t. l. je izšla vladna uredba o pokojninskem skladu gledaliških igralcev. Osnuje se osrednji pokojninski sklad v Beogradu, v katerem morajo biti vsi igralci v državi. Ta sklad bo prejemal dohodke od taks na gledališke vstopnice po fin. zakonu 1932-33, dalje iz prispevkov članov samih, od dohodkov dveh predstav, ki jih mora uprizoriti vsaka gledališka uprava in od raznih volil. Za vse neigralsko gledališko osebo pa se osnuje osrednji podporni sklad v Zagrebu, ki se združuje s »mirovinskim skladom Narodnega pozorišta« v Zagrebu. Zadnji sklad obstoja že nad 50 let in ima okoli 5 milijonov dinarjev. V ta sklad se zavarujejo vsi člani gledališča, ki ne pripadajo prvemu skladu. Pravilnik v obeh skladih je že potrdil prosvetni minister in je sedaj treba še potrdila finančnega ministra.

Tajnik je poudarjal, da je organizacija gledaliških igralcev po 15 letih dosegla s tem velik in dolgo zaželen cilj in da je to njen največji uspeh. Zahvala gre predvsem pokrovitelju igralcev, Nj. Vel. kralju, ki je imel vedno razumevanje za igralške težnje.

Brezposelnost

V igralških vrstah se že pojavlja tudi brezposelnost in se je bati, da se bo z leti še povečala. Da temu zlu vsaj nekoliko odpravimo, je organizacija osnovala podporni sklad za brezposelne delavce, ki ga je odobrili tudi prosvetni minister novembra 1933. Ustanova bo kriala svoje dohodke iz dohodkov umetniške poslovalnice, s prispevki članov in z odstotki od dohodkov gostujočih tujih igralcev. Po pravilniku tega sklada prejema vsak član v času brezposelnosti dva meseca polno podporo, ki znaša največ 600 dinarjev mesečno, dva meseca pa po polovico podpore. Podpora se bo po sredstvih sklada še povišala oziroma se bo podaljšala doba podpore. Članstvo je tudi zaradi tega rado pristalo na povišanje prispevka za ta sklad od 5 na 15 dinarjev mesečno. Sklad je zamišljen tudi kot poznejši borbeni fond proti samovolji ne-

Mariborski drobiž

Maribor, 16. sept.

V znamenju Rdečega križa. Današnja nedelja je potekla v znamenju Rdečega križa. Tukajšnja organizacija Rdečega križa je pripravila lepo proslavo, ki se je vršila dopoldne ob 10 v veliki dvorani Uniona. Posetili so jo stolni kanonik in mestni župnik msgr. Umek, polkovnik Čajkovski, podžupan Golouh, predsednik okrožnega sodišča dr. Žihar, okrajni glavar dr. Seneković, državni pravnik dr. Zorjan, minister v p. dr. Kukovec, ravnatelj v p. dr. Tominešek, odvetnik dr. Veble, vsi ravnatelji srednjih šol, občinstvo in mnogo mladine. Proslavo je otvorila godba »Drave« s himno, nato pa je predsednik mariborskega Rdečega križa dr. Ivan Jančič v daljšem govoru razložil pomen svetovne organizacije Rdečega križa, njen nastanek in delovanje, povojno reorganizacijo s mirovnim programom, delovanje Rdečega križa v naši državi, posebno v Sloveniji ter njegove naloge za bodočnost. Vodja Podmladka Rdečega križa učitelj Ravtar je razložil namen mladinske organizacije. Uspešno prireditelj je zaključil zopet nastop godbe. Po ulicah se je vršila dopoldne zbirka za Rdeči križ in istemu namenu je služila tudi popoldanska prireditev pri Gambirinu.

Preboj solunske fronte so proslavili večeraj v Mariboru rezervni častniki s slovesno mašo zadušnico, ki je bila v frančiškanski baziliki. Poleg rezervnih častnikov se je udeležilo službe božje tudi večje število aktivnih tovarišev. Svečane zadušnice na Trgu in 1887). Smederovo—V. Plana (1886) in Capovo—Kragujevac (1887).

Prvotno so bile srbske železnice pod upravo francoskega društva, ki je pa kasneje po zelo romantičnih medsebojnih borbah izročilo srbske železnice v državne roke.

zadovoljno emokljali: De — de — de. Postali pa so tudi nekoliko glasnejši

»Astn, torej, se oglasi mogočen gospod, »povej no, kdo pa hoče prav za prav tega Mohorjevega, ali kako mu že pravite, imeti za župana? No, ta bi bila zopet lepa! Kdo je pa nas vprašal? Ali smo mi nič? To so prav gotovo skuhati tisti spitalarji, ki v svoji kavarni še kave ne znajo skuhati, da jo hodijo drugam pit! Saj ni, da bi govorili!

»Jaz tudi pravim, da to ne gre,« se oglasi drugi, »ampak to pa tudi povem, da to tudi ne gre, da bi bil vedno samo eden za župana! Zakaj pa ne bi še kdo drugi hodil za pogrebi? Mar ima samo on noge in cilinder? Pa starokopitež je tudi — še pumparic nima; bo že treba koga drugega. Sicer pa, saj res ni, da bi govorili!«

Par sekund kasneje je bilo na mizi kozarec vina manj. Mož se je utrudil.

»Eni pa pravijo, da bo nekdo drugi,« se je oglašil glas iz kota. »Pravijo nekaj o nekem advokatu, ki je še mlad, pa prav veliko ljudi ima v svoji pisarni.«

»A, že vem, že vem,« se vmeša v pogovor visok glas, »ampak to ne bo držalo! Kdo ga pa pozna? Ali ga jaz poznam, ali ga ti poznaš? Ali ga kdo od nas vseh pozna? Prav pa tudi ni, da bi moral biti za župana vedno le advokat! Kdo smo pa mi, kaj smo pa mi? Res ni, da bi govorili!«

»Kako pa naj torej naredimo?« — se jih je oglašilo več naenkrat.

»Hm« in zopet »hm« in zopet »hm«. Na mizi je bilo 4 kozarce vina manj. Težke skrbi je treba preganjati z vinom.

Po dolgem premišljevanju se je oglašil star gospod:

»Veste, prijatelj moj dragi, jaz sem za prin-

katerih uprav. V zvezi s podpornim fondom je prosvetno ministrstvo odobrilo tudi umetniško borzo dela, ki bo posredovala pri vseh angažmanih v državi. Pravilnik o tej borzi predvideva tudi kolektivne pogodbe z upravami, ki naj dosežejo za člane najboljše pogoje.

Proti kartelu upravnikov

Tako letošnja skupščina v Skoplju kakor tudi današnji občni zbor sta razpravljala o raznih umetniških zadevah, ki še čakajo rešitve. Oba zbora sta obsodila kartel upravnikov gledališč, ki onemogoča razne nesocialne pogodbe in nesocialne razmere v gledališčih. Zakon sicer prepoveduje vsako slabo oceno v poselskih knjižicah, upravniki gledališč pa morejo dati tudi dobremu igralcu slabo oceno, ako oseba upravniku ne ugaja. Kartel upravnikov je sistiral edino veljavno uredbo o gledališčih iz leta 1911 in skuša postopati z igralci v smislu uradniškega zakona, čeprav igralški poklic ni uradniški, ampak izključno umetniški, in tudi igralške plače še oddalec niso uradniške.

Nameravana centralizacija gledališke umetnosti

Zanimive so težnje upravnika zagrebskega gledališča g. Pere Konjovića, ki stremi za tem, da postane enotni upravnik vseh »prečaniških« gledališč, ki bi jih vodil iz ministrstva. Občni zbor je odločno protestiral proti takim razmeram, ker se slovenski igralci zavedajo, da morajo hraniti svoje in vsega naroda slovensko gledališče, ki bo gojilo slovensko besedo in slovensko umetnost. Tak gledališki centralizem kakor si ga predstavlja g. Konjović, bi pomenil smrt za slovensko gledališče.

Vsedržavno združenje prične po sklepu skopljanske skupščine izdajati lastno glasilo, ki bo izhajalo mesečno in bo imelo obliko dnevnika. Glasilo se bo tiskalo v latinici, priobčevalo pa bo tudi dopise v slovensčini.

Za članstvo je važna vladna uredba o draginskih dokladah za zaposlene družinske člane, ki je ravno igralški stan najbolj prizadela. Združenje se je trudilo in se še trudi, da omili trdoto te uredbe. Blagajniško poročilo je podal g. Mencin. Razvidno je bilo, da je denarno stanje sekcije kljub krizi povoljno in da je bilanca aktivna. V imenu nadzorstva je izrekel razrešnico odboru prof. Sest.

O omenjenih fondih se je razvila živahna debata, v katero so med drugimi posegli gg. Levar, Sest, Šaričeva, dr. Švara, Gradiš in drugi.

Pri volitvah je bil z vzklikom in z odobravanjem izvoljen ves dosedanj odbor s predsednikom g. Drenovcem na čelu. Občni zbor je trajal skoraj do 1 popoldne.

Svobode, ki se je vršila druga leta, večeraj ni bilo.

Mladina sili v smrt. Tragične smrti je končal danes jutraj 23 letni učiteljski abiturient Frane Rosner iz Petrovč pri Celju. Našli so ga stanovalec hiše Meljska cesta št. 67, obešenega na dvorišču. Visel je na hladnem jermenu, pritrjenem na balkonu. Rosner je prišel pred nekaj dnevi z doma v Maribor na obisk. Bil je sinoči v nekaterih lokalih v večji družbi, iz katere se je neopazeno precej vinjen odstranil. Ko so ga našli obešenega, je bila tudi zdravniška pomoč že zaman. Vzrok smrti mladega človeka ni znana.

Umrla sta v Mariboru Peter Josip, trg. pomočnik, star 54 let, in I. Strugel, bivši trgovec in posestnik, star 73 let, ki ga je zadela srčna kap ter so njegovo truplo prepeljali v Gradec. Naq počivata v miru!

30 let razvanjskih gasilcev. Vrli gasilec v Razvanju so proslavili danes 30 letnico obstoja svoje čete. Prireditli so lepo zasnovano proslavo, ki se je pričela sinoči z bakljado. Danes ob petih je priredila gasilska godba budnico, ob 8 je bil sprejem gasilskih čet in okrajnega glavarja Makarja, ki je zastopal podhana kot pokrovitelja, ob 9.30 pa se je vršila slovesna služba božja, ki jo je opravil hoski dekan g. Sagaj. Po maši so položili gasilec vence na grobove 12 pokojnim tovarišem. Pri tem sta govorila načelnik Makar in predsednik gasilske čete Visočnik. Po obredih na pokopališču se je vršil mimohod vseh gasilcev, nato je bila slavnostna seja, popoldne pa velika tehnična vaja pod poveljstvom načelnika delavniške požarne brambne in župnega tehničnega vodje Kesslerja.

Zakaj si kvarite prebavne organe z raznimi falzificiranimi grenčicami, ko dobite ceneno, naravno domačo JORDAN grenčico.

Tako naokrog

Angleži, pravijo, so jako družabni ljudje. Ne pajdaji se pa vsak z vsakim, ampak se močno ločijo med seboj — po poklicih, po premoženju, po strokah in kar je še podobnih ločil. Vsaka taka skupina ima svoj klub (reci: klub, če hočeš veljati za angleško-izobraženega človeka), in v vsakem klubu lahko počne vsak član, karkoli dovoljujejo dobre manire ali pa klubova pravila. Angleži so torej neke vrste aristokratski demokrati.

Kar je pa za Angleže klub in za Dunajčana kavarna, to je za pravega Ljubljanačana starega kova pivnica, gostilna ali štirja. A ne samo to — še mnogo več! V ljubljanski gostilni vidiš vse, delavce in obrtnike, profesorje in postreščke, odvetnike in branjevece, trgovce in barabe. Nekateri se res zbirajo v posebnih sobah pri posebnih mizah, ki jih krčmar večer za večerom ponosno proglašajo za »zasedene«, čeprav nihče za njimi ne sedi, ampak v splošnem se človek lahko vade, kamor se hoče — dolgočasil se bo povsod, če na to pride. Kjer je pa miza »zasedena«, tam ni dobro priti blizu.

V ljubljanskih gostilnah ljudje kvartajo, kvantajo ali pa uganjajo »politiko«. To je sedaj kvan prepovedano, ampak vendar: samo znati je treba in razumeti, pa gre.

Jaz sem s politiko ne pečam, ker spoštujem postavne in kar postava prepoveduje, je pač prepovedano. To me pa prav nič ne moti, da ne bi prestopil včasih — to je vsak dan, če nisem ravno suh — kakšnega gostoljubnega praga in pogledal in poslušal, kakšne misli roje po ljubljanskih glavah.

Tako opažam zadnje dni, da Ljubljanci ne-

cipe. Kjer ni principov, tam ni politike in kjer ni politike, ni življenja. Zato sem jaz za principe. Principe smo imeli nekdanj, potrebni so nam tudi danes...

»Kateri principi pa?« — ga prekinje neki zlobnež, »ali tisti, ki smo jih imeli pred petimi, ali tisti, ki smo jih imeli pred štirimi ali tisti pred tremi leti?«

»Nehajte no s principii!«

»Tako je! Saj se za v starino niso, naši že ne!« »Molči, šema!« se je razvnel eden od gospodov, »kaj pa čvekaš o principih? Nesi rajši svoje možgane potemtupel kam v Kurjo vas ali pa na Glince! Ali veš, kaj je princip? Nič ne veš, vidiš! Ti bom pa jaz povedal: princip je debel purman in liter vina; to je princip! Mi bomo volili ti stega, kdor nam bo dal purmana, drugi naj pa prežganko žlampajo! To je princip! Sicer pa res ni, da bi govorili.«

»Plačati prosim,« se oglašim še jaz. Poravnam in grem.

Na poti do druge oštarije sem se pa spomnil na našo sivko, ki sem jo kot deček gonil na pašo. Tudi sivka je imela principe. Ob stezi skozi vinograd je popasla trpotec in druge plemenite rastline, če sem jih posolil na naraven način, potem je popasla nekaj trave na našem pašniku, nekaj detelje in koruze na sosedovi nivi, potem se je pa zibala do vode, se napila in odšla prežvekovat in spat v svoj hlev. Prikleniti se je pa dala vsakemu gospodarju.

Ali niso tudi to principi? Sicer so bolj kravje sorte, so pa le!

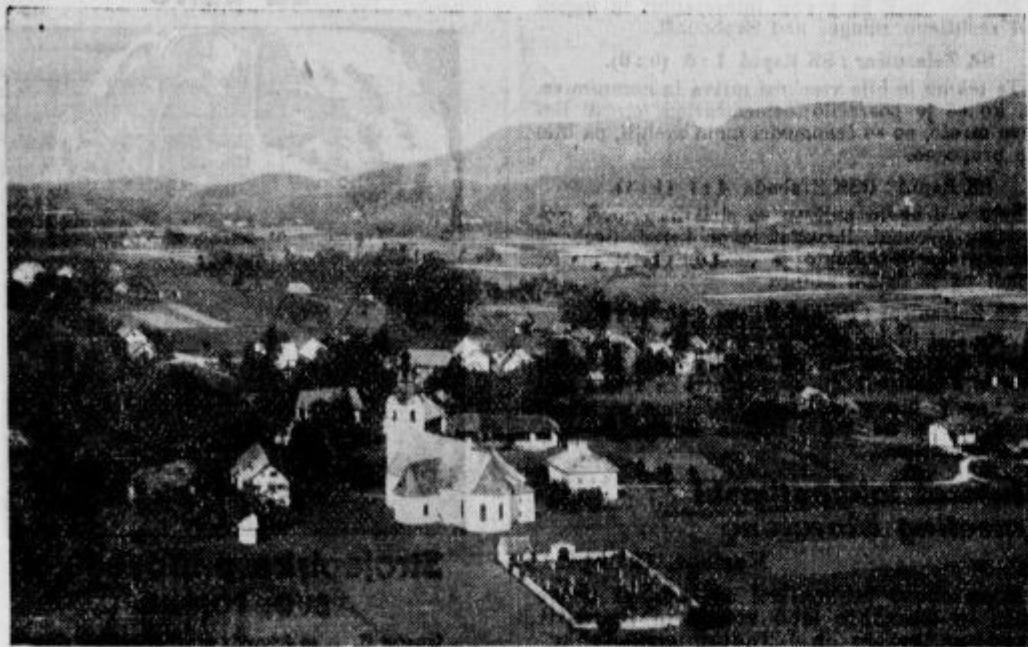
Ko sem pasel, sem večkrat rekel: O, ti kraval! Danes pa ne vem več, kaj naj rečem: O ti krava — ali: O ti Ljubljana! Res ni, da bi človek govoril!

Od Soče čez Zilo Siamška kraljica

Velika prijateljica

ljica mladine - Njen trud za enakoprav. žen in odpravo mnogoženstva

Kraji, ki ne smemo pozabiti, da so slovenski

Sv. Janž v Rožu.

Naš narod se ne da uničiti

Če človek pomisli, kakšna ogromna sredstva izdaja fašistična Italija za poitalijančenje našega naroda v Julijski Krajini, koliko se vrši najrazličnejših prireditev v to svrbo, kako tlačijo našo dečo v ballistične in avangardistične uniforme, koliko milijonov so že izdali za korumpiranje prebivalstva, kako zelo so tudi že naše ljudstvo strahovali, ga pretepali in koliko je tudi že padlo smrtnih žrtev fašističnega nasilja — se mora čuditi ogromni odporni sili, s katero Hrvati in Slovenci odbijajo vse te poizkuse režima.

Naravnost junaško se drži Istra, posebno pazinski in puljski okraj. V Pulju je jugoslovanska narodna zavest tako zelo močna med ljudstvom, bodisi med starimi bodisi med mladino, da so fašisti že v hudih skrbih. Dne 1. septembra je fašistični tajnik za Istro povabil v Pulj zaupnike iz Medulina, Premature, Pomerja, Sisana, Altura in drugih krajev ter imel z njimi dolgo posvetovanje. Razmišljali so, kako bi podvojili svoje sile, da dosežejo vsaj nekaj uspeha v teh krajih, kjer nečesto slišati nicezar o italijanski kulturi in o fašizmu ter se celo otrok noče prijeti italijanskega jezika.

Sicer pa puljski fašisti niso bogvejak sposobni, da bi razvijali uspešno politično delavnost, ker njihovo glavno delo obstaja v tem, da si politično lastne žepce. Vsi fašistični poglavarji Istre so se obogatili s tem, da zavzemajo najrazličnejše funkcije obnem, od katerih je vsaka dobro plačana. Ti fašistični mogotci dobro živijo in uprizarjajo včasih tudi velike skandale, pridno praznujejo državne in občinske blagajne ter ljudstvo izjemajo, zaradi česar so seveda uspehi njihovega dela enaki ničli, ker jih ne sovražijo samo hrvatsko ljudstvo, ampak tudi italijanski meščani sami. Eden izmed glavnih, ki so skrbeli bolj zase kakor »vzvišene cilje« duceja, je g. Bilucaglia, ki je skoraj že od osvobođenja sem bil župan v Pulju. Ker je izšel dekret, da morajo fašisti odložiti tiste šarže, ki jih imajo odveč, je Bilucaglia odložil županstvo, v resnici pa zato, ker mu je vlada sama namignila, naj odstopi. Na njegovo mesto so imenovali komisarja v osebi dr. Alessandra iz notranjega ministrstva.

Fašisti se pritožujejo

Kakor znano, trpi Istra najbolj zaradi ogromne zadolžitve kmetov. Italijanska vlada je obljubila, da bo kmetom preskrbela poceni kredite, toda dobavljanje teh kreditov je združeno s tolikimi težkočami in birokratičnimi šikanami, da so začeli godrnjati že istrski fašisti. O tem se je govorilo na sestanku fašističnih tajnikov koprškega okraja 12. t. m. in se je sklenilo pozvati vlado, da bi se bolj zavzela za istrskega kmeta, ki je prišel že čisto na berasko palico.

Zopet interniran slovenski duhovnik

Te dni je oblast internirala župnega upravitelja Srečka Rejca, ki je pastiral pri Sv. Križu nad Ajdovščino. (Ne zamenjati z g. Rejcem, ki je bil pred leti interniran, ki je bil župnik v istem kraju, pa je zdaj na svobodi.) Zdaj so v internaciji vsega skupaj 3 slovenski duhovniki z Goriškega. — V Solkanu pri Gorici je bil nastavljen italijanski kaplan. Upamo, da bodo krivice prenehale, ko pride v Gorico novi nadškof, ki je že na poti.

Štajerski Nemci in koroški Slovenci

»Koroški Slovenec« piše: »Toliko se tarna po inozemstvu zanje, češ da jih Jugoslavija zatira in jim odjemlje tudi najelementarnejše pravice. Iz Maribora pa sedaj ob začetku novega šolskega leta poročajo sledeče: Na štajerskem bo letos otvorjenih 5 nemških manjšinskih šol in sicer v Mariboru, št. Ilju, Apačah, Stogovcih in v Lokavcu. V vseh petih šolah je vpisanih 339 učencev. Kolika je slovenska širokogrudnost, kaže slučaj v št. Ilju v Slovenskih gorah, kjer vzdržujejo za 7 odstotkov priseljenega nemstva posebno šolo. V avstrijskem Spilju pa za 55 odstotkov slovenskega prebivalstva ni niti enega šolskega oddelka. Isto je v Lokavcu v Apaški dolini, kjer ima 23 otrok nemško šolo, v sosednjem avstrijskem Čmureku pa mora 200 zavednih slovenskih kmetov pošiljati svojo dečo v nemške šole. Pa jugoslovanski Nemci s tem še niso zadovoljni in zahtevajo nemške šole še v Marenbergu, Muti in v St. Lovrenu na Pohorju, četudi živi tod samo pešiča Nemcev! — Nad petisoč slovenskih otrok na Koroškem pa nima niti ene slovenske šole! Deutsche Liebe, »art und weis, ob kje si šele«

★

Medved z dvema nogama. V Šmarjeti v Rožu so že dol časa posestnikom zmanjkovale ovce na paši. Mislili so, da jih je prišel davit medved-komatinec, ki se potika po daljni okolici. Te dni se je pa orožnikom posrečilo izslediti tatu v osebi posestnika in tovarnarja pušk Friedricha O. v Šmarjeti. Sedaj, ko je ovčji tat odromal v boro-

Nadškof Margotti bo po dosedanjih vesteh 23. sept. slovesno ustoličen. Deloma se je že predstavil s posebno številko lista »Vita Catholica« iz Carigrada, ki piše o njem, o goriški nadškofiji in njegovem geslu »Justitia et pax« — pravica in mir.

Lepo slovesnost so imeli v Kanalu na Goriškem. Kanalski rojak msgr. Anton Berlot, kanonik goriškega stolnega kapitlja je slavil 15. avgusta svojo zlato mašo. K slovesnosti je prišlo veliko prijateljev častiljivega in zaslužnega jubilarca, pa tudi silna množica vernega ljudstva iz domače in sosednjih fara.

V Trstu so izšle v tiskarni Tenente & Co. »Pesmi« Venceslava Sejaveca. Knjižica obsega 62 strani. Vnauja oblika je prav zadovoljiva. Venceslav Sejavec (psevdonom!) spada k mladi povojni generaciji. Upamo, da bo poklicna kritika izpregovorila obširneje o tem.

V Gorici je izšla v Katol. tiskarni knjiga govorov za Marijine družbe: »Per Mariam ad Jesum«. Spisal Srečko Gregorec. Voditelj Mar. družb je bodo prav vesel. Vkljub latinskemu naslovu je knjiga slovenska.

Ivana Vonceina iz Idrije je izdelala pokrivalo iz finih idrijskih čipk, katero je fašistično združenje Idričank poslalo princesi Mariji, prestolonaslednici ženi, ki bo v kratkem porodila dete prestolonasledniku.

Smrtna nesreča. V Ročinju so kmetje Franc Jug, Franc Kogoj, Franc Crnovc in Ivan Grbec razkopali skale, ki so se podrle in ubile Crnovca in Grbca, dočim sta bila Jug in Kogoj hudo ranjena in prepeljana v kanalsko bolnišnico.

Požar je na Katinari pri Trstu izbruhnil v hiši nekega Spetiča, v kateri je bila tudi trgovina Frolje. Škoda znaša 80.000 lir. — Požar je uničil tudi hišico nekega Iv. Straniča v Dolini pri Trstu.

Novo šolo so otvorili v Dragi v občini Dolina pri Trstu, da bi lažje poitalijančili prebivalstvo tega kota, ki je tako vztrajno in trdovratno zavedno, da so se doslej odbili od njega vsi poizkusi fašistizacije in potujčenja. Pri tej priliki bo šola dobila tudi zastavo in se bo pridedil ples, tombola in slične »kulturne« točke, pri katerih se bo, kakor je navada pod črnim režimom, obilno žrtvovalo Baku.

Za podžupana goriškega mesta je bil imenovan Galante, domačin, ki se je med svetovno vojno boril zoper Avstrijo v bersaljskem polku.

Znamenite najdbe v Trstu. Na hribu sv. Justa, kjer je tako zvana trdnjava, so odkrili apsidno stare rimske bazilike in ostanke rimskega gledališča.

— Pri težkočah v želodcu in črevih, pomanjkanju slasti, lenivem odvajanju, napenjanju, gorečici, pehanju, tesnobi, bolečinah v čelu, nagnjenju k bljuvanju povzroči 1 do 2 čaši naravne »Franz-Josel« grenčice temeljito čiščenje prebavil. Izjave bolnišnic dokazujejo, da »Franz-Josel« vodo radi jemlje celo težko bolni, in da se dosežejo z njo veliki uspehi.

veljske zapore, se bodo ovce zopet lahko mirno pasle po gozdovih.

Nesreča ali zločin? V Svečah so že od junja meseca pogrešali Hermana Poschingerja, uradnikovega sina. Te dni je našel neki hribolazec njegovo truplo pod skalo na malem Stolu. Krokari so truplo že tako razdejali, da so morali iskati posamezne ude daleč naokoli. Sodna komisija, ki je pregledala truplo, ni mogla dognati vzroka smrti. Govori se, da je Poschingerja nekdo moral potisniti čez skalo v prepad, dokazov za to pa ni.

Smrtna nesreča. Iz Žitare vasi poročajo: Iz Pliberka domov gredo se je v strugi Bele ponesrečil Kancijan Pirovc, po domače Bregar iz Kota, znani izdelovalec senenih vil. Našli so ga v strugi mrtvega z veliko rano na glavi. Sodijo, da je mož dobil rano pri padcu z voza, ki se je na ovinku prevrnil, nato pa je v omotici zašel v reko Belo, kjer je utonil. Voda ga je odplavila kakih 1000 m daleč in ga nato vrgla na suho. Pokojni je bil splošno priljubljen mož. Naj počiva v miru!

Pozno zvečer, ko je bilo že temno, je našel gozdar v gozdu dva dečka, ki sta se izjubila. »Le pojdi ta menoj,« jima je prijazno rekel, »pokazal vama bom pot.«

»Ne, zdaj rajši še ne,« je dejal eden od dečkov. »Morebiti pridete po naju o polnoči.«

»Zakaj pa to, se je začudil gozdar.«

»Veste,« je odvrnil eden, »če prideva sedaj domov, bova tepena, če pa počakava še par ur, bodo mobilizirali policojo in dobita bova ekolado in potico, ker bova sploh še živa prišla domov...«

Siam je dežela, v kateri imajo moški vse pravice, torej tudi pravico mnogoženstva. Prva žena zavzema nekaj višje stališče, medtem ko druge žene enostavno kupijo od njihovih staršev. Približno 3600 dinarjev našega denarja je najnižja cena za ženo, odvisna je seveda od lepote in pa od zvitosti očeta. Druge žene sploh nimajo nobenih pravic, so samo služkinje moža in njegove glavne žene. Tudi otroci teh žen nimajo pravice, da bi zahtevali od svojega očeta, da jih vzdržuje, ne smejo niti nositi njegovega imena. Če gre siamska družina na sprehod, koraka najprej hišni gospodar, za njim pa gredo žene in otroci na tanko po vrsti in činu.

Siam ima mlado in lepo kraljico, ki je čisto moderno vzgojena. Njeni starši, princ in princezinja Svasti, so bili med onimi redkimi osebam starejše generacije, ki so bile naklonjene napredku. Malo princezino so poučevali v francoščini, angleščini, budistični filozofiji, pa tudi v drugih znanostih. V 14. letu se je poročila s princem Prajadhipokom, ki je študiral na Angleškem in tam postal podporočnik. Princezinja Rambai se je poročila prav tako, kakor druge siamske deklece, ker njeni starši se niso bili tako napredni, da bi se odrekli svojim pravcem. Kmalu se je pa pričelo govoriti v dvornih krogih glavnega mesta Bangkok o ljubezni mladih poročencev. Ko je nekaj mesecev pozneje princ odpotoval v Pariz na vojno akademijo, je vzel s seboj svojo mlado ženo. Mlada dvojica je ostala nekaj let na Francoskem, prepotovala vso Evropo in se čez Ameriko vrnila spet v svojo domovino.

Princezinja Rambai bi sedaj v domovini najraje vse reformirala, vsa dekleta poslala v šolo, odpravila mnogoženstvo itd. Zadovoljiti pa se je morala s čisto skromnimi začetki zapadne kulture, tudi takrat ko je leta 1925 njen mož za svojim očetom postal kralj Siam, absolutni gospodar zemlje in ljudi kakor tudi svoje lastne žene. Razkošna slovesnost kronanja je prinesla princezini Rambai več strahu kakor pa veselja. Katera bo postala kraljica? Ona ali kakšna druga, lepša, mlada žena? Takrat je štela šele 21 let. Ko so bile tritedenske slovesnosti kronanja končane, je pa sam kralj posadil princezini na glavo zlato krono, obloženo z dragim kamenjem, in jo proglasil za kraljico.

Stiri tedne pozneje je nastopil znamenit dan. Rojstni dan mlade kraljice, ko so ji bili predstavljeni inozemski diplomati in domači visoki uradniki, in to prej, preden so se smeli pokloniti kralju. To je bilo simboličnega pomena. Položaj kraljice je bil s tem potrjen in ona je postala svojemu možu popolnoma enakopravna.

Se nekaj je vznemirjalo novo kraljico. Bo-li kralj vzel k sebi tudi še druge žene? — No, kralj se je temu odrekel. Zadovoljil se je z eno ženo, četudi v svoji deželi oficelno ni ukinil mnogoženstva. Bal se je namreč, da se ne bi ljudje uprli, če bi odpravil ta starodavni običaj.

Kraljica Rambai je uvidela, da njen mož

dela prav in da se morajo ljudje šele vzgajati. Skušaj pa z vso svojo močjo pripraviti mlado generacijo do tega, da bo sprejela nove zapadne ideje. Bodri mlade deklice, ki

Siamski kralj in kraljica

danes vsaj deloma hodijo v šole, se usposabljaajo za razne poklice, posebno za bolniške sestre in za studij medicine.

Siamske žene so nenavadno inteligentne in postene. V mnogih slučajih žena samostojno vodi posle svojega moža in poleg tega tudi sama opravlja vsa hišna dela. Zaradi pomanjkanja denarja vlada med prebivalstvom redno enoženstvo. Žena prodaja žetev, ker ima več trgovskega duha kakor mož.

Sedaj se bo polagoma vse izpremenilo. Moderna siamska žena ne mara več slišati o glavnih in sporednih ženah. Mnoge mlade deklice javno zatrjujejo, da se ne bodo poročile z možem, ki se ne bi zadovoljil z eno ženo. Kraljica deluje čisto tiho, vztrajno, s finim taktom. In vprav zato je njen vpliv tem močnejši. Temu uplivu je tudi pripisovati dejstvo, da je bil izdan zakon, ki prepoveduje ženitev deklicam pod 14. letom. Posrečilo se pa kraljici še ni, da bi preprečila prodajo deklic za sporedne žene.

Kraljica ne želi odpraviti vseh starih navad. Prav rada nosi slikovito narodno nošo, prav tako pa tudi najmoderneje obleke. Maloštevilni inozemci, ki pridejo na dvor v Bangkok, navdušeno pripovedujejo o simpatični in skromni mladi kraljici kakor tudi o njeni ljubezni do mladine.

„Sveti Elija“ Evrope

Grönland in vreme

Boji zračnih struj - Vreme je odvisno od mešanja zračnih plasti

Grönland

Splošno je znano, da vreme in vremenske napovedi niso odvisne od razmer naše bližnje okolice, marveč od vremenskih razmer cele severne zemeljske poloble, če ne od cele zemeljske krogle. Podobna raziskovanja novejših dobo so dognala, da polarna področja zelo uplivajo na vreme v Evropi. Na ekvatorju se zrak segreje, in se, ker je lažji, dviga v višje plasti ter se pomika v polarne cone severa in juga; ko se tam spet ohladi, pada na zemljo in se vrača nazaj proti ekvatorju.

Poleg tega glavnega zračnega gibanja nagnetimo na lokalne ovire, kakor so nesorazmerna razdelitev kopnih in vodnih mas, gibanje zemlje okrog njene osi itd. Zrak, ki se ohladi vrača iz polarnega področja k nam na jug, naleti tukaj na subtropske zračne struje. Vreme je tedaj boj med dvema različenima strujama. Zračna masa, ki je močnejša, krepi moč gibanja — ta masa zmaguje in prinaša dotičnemu področju svoje vreme. Pri nas prihaja slabo vreme v glavnem od zahoda ali severozahoda. Ne prihaja pa iz Amerike, ker bi se sicer lahko pripravili nanj, če bi nam Američani sporočili, kdaj je slabo vreme zapustilo vzhodno obalo Amerike. Vsi poizkusi, da bi našli izvor naših viharjev na Atlantiku, so se popolnoma izjalovili. Po najnovejših ugotovitvah ameriškega profesorja Hoobsa, ki je nedavno proučeval Grönlandijo, lahko z gotovostjo trdimo, da je Grönland nekako »sveti Elija« Evrope.

Grönland je ves pokrit z debelimi ledenimi masami in nad tem ogromnim področjem 2 milijonov kv. km leže struje najbolj mrzlega zraka. Nad sosednjim področjem — morjem — po katerem plavajo ledene gore, zrak ni tako mrzel, marveč se suče okrog

ničle. To je za tamkajšnje kraje razmeroma gorak zrak. Kjer se gorke in mrzle mase srečajo, nastane močno deževje. Dež se nato pomika od Grönlandije proti jugu, pride na Atlantsko morje, kjer se obrne proti vzhodu. K nam pride tedaj deževje od zahoda ali severozahoda.

Zelo zanimivo je tudi to-le: Kako je to, da imamo, čeprav se zemlja vedno enako suče okrog sonca, enkrat suho leto, drugič pa deževno leto? Enkrat imamo milo zimo, drugič pa zelo mrzlo zimo in mnogo snega? Da bi rešil to vprašanje, je potoval pokojni nemški prof. dr. Alfred Wegener večkrat na Grönland in je svojo vneto za znanost plačal s svojim življenjem. Enako so se vse polarne meteorološke postaje v polarnem l. 1923-33 posvetile proučevanju tega vprašanja. Nemška polarna postaja na otoku Kajartalik ob jugovzhodni obali Grönlanda poroča, da se tamkajšnja temperatura v tem polarnem letu — od oktobra 1932 do sept. 1933 — ni mnogo razlikovala. Najnižja temperatura je znašala pozimi 15 stop. C pod ničlo. To gotovo ni mnogo za Grönland, ki je pokrit z debelimi plastmi večnega snega.

Na vremenoslovju ni interesirana samo znanost, marveč v prvi vrsti gospodarstvo. Zakaj končno ni vseeno, kakšno bo vreme naslednje leto. Koliko bi kmetu koristilo, če bi mogel dobiti zanesljive podatke o vremenu v prihodnjem letu. Tako bi se lahko obdelovanje polj prilagodilo deževnemu in hladnemu, ali suhemu in toplemu poletju.

Ni še znano, kakšne uspehe je doseglo drugo polarno leto, upati pa smemo, da so učenjaki našemu svetemu Eliji — Grönlandu — zopet izvalili marsikatero koristno skrivnost v blagor celokupnega človeštva.

Nedeljski sport

Primorje:Hašk 4:4 (2:2)

Zagreb, 16. sept.

Danes se je vršila tukajšnja tekma med prvakom reprezentantom slovenskega nogometa ASK Primorjem in najboljšim zagrebškim klubom Haškom. To je bila prva tekma Primorja v tem kolu na tujem igrišču. Primorje in njegovi pristaši ter ljubitelji slovenskega nogometnega športa so se zavedali, da gre sedaj, ko Primorje še ni izgubilo nobene tekme, za njegovo dobro ime. Več kot 300 ljubljancev je spremljalo svoje ljubljence s posebnim vlakom v Zagreb ter jim pomagalo na častnem rezultatu.

Tekma se je vršila ob 4 popoldne pred komaj 1500 gledalci. Sodniku, Sarajevčanu Rakiću, sta se predstavili moštvi v sledeči postavi: Primorje: Starec, Hasl, Bertonec 1, Zemljak, Slamič, Boncelj, Slambergar, Makovec, Bertonec 2, Jež, Zemljak.

Hašk: Nedeljković, Slivak, Matijević, Kovačević, Geuer, Kunst, Medarič, Petrak, Lajner, Fink, Šram.

Primorje je danes pokazalo Zagrebčanom, kako se igra nogomet. Vsa enajstotica je bila na mestu. Igralci so sijajno startali na žogo. Igrali so zelo hitro in odlično, a kljub temu fair. V začetku se sicer niso znašli, toda to so pozneje popravili. Napad je vseskozi odličan. Najboljši je bil Bertonec 1 kot srednji krilec. Hitro in točno je podajal Makovec. Zemljak je bil v prvem polčasu slab, pa je bil zato v drugem polčasu najboljši mož na polju. Jež in Slambergar sta dobro pomagala. Med krilec je prednjačil Slamič, ki je bil povsod na mestu. Zelo dober je bil Bertonec 2. Zemljak je bil včasih prepočasen. V obrambi sta se odlikovala Hasl in posebno Starec. Goli ne gredo na njegov račun. Bertonec 1 je bil včasih nesiguren. Izbor na je bil njegov start.

Haškovo moštvo je v začetku dobro igralo. Vsa enajstotica je zelo povezana, toda brez prave kombinacije. Na žogo sploh ne zna startati. V napadu sta se odlikovala Medarič in Petrak, ki pa je zelo ostro igral. Slaba je bila obramba, posebno vratar in oba branilca, ki sta nastopila mesto obojeli Golca in Šijača.

Krilska vrsta Primorja je po izborni razpoloženem Slamiču in Bertonecu dobro podpirala svoj napad.

Potek igre.

V vodstvu je Primorje. Prosti strel proti Hašku, ki ga zastrelj Bertonec 2. Obe enajstotici se še nista znašli. Bertonec 1 napravi napako, ker pusti Stareca samega, ki vzame Medariču žogo z noge. Hašk zopet napada. Kunst grdo faulta Makovca. V 9. min. dobi desno krilo Haška žogo v offside. Starec leti iz gola, krilo centra in Fink zabije z glavo gol. 1:0 za Hašk. Nato preide v vodstvo Primorje po Zemljaku, ki zopet po nepotrebnem izgubi žogo. Hašk preide v premoč. Medarič dobi žogo, odda jo v sredino Petraku, ki jo položi na nogo Finku, ki jo pošlje neubranljivo v gol. V 16. min. 2:0 za Hašk. Primorje zopet ostro napada. Bertonec 2 zamudi krasno predajo desne zveze. Takoj nato Primorje zopet energično napade. Po krasni kombinaciji zabije Makovec neubranljivi gol v levi kot. Stanje po 20. min. 2:1 za Hašk.

Primorje je v premoči, toda vratar Haška brani. Primorje ima od igre vedno več. V 24. minuti faulta Petrak Boncelja. Po prostem strelu dobi žogo Zemljak, pa jo pošlje v out. Igra ima v rokah zopet Hašk, toda žoga zleti čez vrata. Igra postaja vsak trenutek ostrejša. Primorje energično napade v gneči iz 16 m in doseže 16 metrovko. Hašk postavi

zid. Bertonec 2 strelja vanj. Žoga se odbije in jo dobi zopet Bertonec 1 na nogo, ki jo pošlje neubranljivo v gol ter izenači v 33. min. 2:2. Hašk pride zopet pred gol Primorja, toda Starec odlično brani. Nato dobi žogo zopet Primorje. V 43. minuti Slambergar krasno poda žogo, ki pa jo pošlje Bertonec 2 v out. Nato zopet napade Hašk. Starec še enkrat krasno ubrani in sodnik prekine igro.

Drugi polčas.

Začetni udarec ima Hašk. V gneči pred vrati Primorja zabije Petrak gol že v 2. minuti. Bertonec 1 se ni prav znašel. 3:2 za Hašk. Zdi se, da Primorje zopet ne obvlada žoge. V 5. min. korner za Primorje. Jež izvrstno strelja, toda vratar Haška odbija. Igra se zelo ostro. V surovi igri se posebno odlikujejo Haškovi. Kljub temu pa Primorje prehaja počasi v vodstvo. V 6. minuti spet korner za Primorje, vendar bje Zemljak žogo v out. Položaj se menja. Igra se na polovici Primorja. V 11. min. korner proti Hašku. Zemljak lepo strelja, Jež pa zabije z glavo krasen gol ter s tem izenači 3:3. Zemljak je bil ta trenutek najboljši mož na polju. Čeprav igra Primorje mnogo boljše, je vendar uspel Hašku predor po Medariču, ki strelja iz 40 m neubranljivo v gol Primorja ter zboljša rezultat v korist Haška 4:3. Takoj nato izvrši predor Zemljak, ki pelje žogo mimo ubeglega Haškovega vratarja v gol nasprotnika. Stanje v 24. min. 4:4. Odslej igra Primorje precej raztrgano, njegov start na žogo pa je še vedno odličan. V 33. min. zažvižga sodnik offside Zemljaka čisto nepravilno in s tem prepreči siguren gol. Takoj nato prosti strel pred vrati Primorja. Starec ubrani. Sledi v 36. min korner proti Primorju. Slamič pa odbije žogo v polje. Primorje odslej samo še brani. V 44. minuti zadrži Starec žogo in sodnik prisodi indirektni prosti strel, ki ga pa Boncelj odbije. Nato odvižga sodnik konec. — Pravičen rezultat bi bil vsekakor zmaga Primorja. Sodnik ni imel igre v rokah. Sprejedalet je mnogo faulov in offside, počeini v korist Haška.

Celjski sport

Včeraj popoldne se je odigrala na Glaziji tekma za poškodbeni fond LNP. SK Celje : SK Olimp 2 : 1. Tekma je morala biti v prvem polčasu zaradi nediscipliniranosti enega Olimpo-vega igralca predčasno zaključena. Ponovna tekma se je končala 3:3 (2:2) za Celje. V predtekmi je SK Celje zmagalo nad rezervno SK Celje s 3:2 (3:1).

★

Belgrad, 16. sept. m. Tekma, ki se je vršila na čast dosežanjemu popularnemu golmanu tukajšnjega sportnega kluba Bask, ki ga je praška »Slavija« ob priliki zadnje meddržavne tekme med Jugoslavijo in Češkoslovaško angažirala za svoj klub, se je vršila danes popoldne med Baskom in zemunsko Sparto ter končala z rezultatom 4:2 (1:1).

Novi Sad, 16. sept. m. BSK : Vojvodina 6:0 (2:0).

Banjaluka, 16. sept. m. Slavija (Osijek : Krajišnik 2:1. S tem izpade iz nacionalne lige zagrebška Concordia.

Split, 16. sept. m. Hajduk : Slavija 14:0 (7:0).

Milan, 16. septembra. p. Juventus : Ambrosiana 4:3 (1:0).

3. kolo za češkoslovaško prvenstvo

Praga, 16. septembra. p. Sparta : Prostějov 4:3; Židenice : Čechie Karlin 4:1; Victoria : Teplicer F. C. 4:3; Plzen : Kolín 2:2.

Nemčija vodi v evropski lahki atletiki

Nemčija : Finska 106.50 : 96.50

Berlin, 16. sept. p. Danes je meddržavni boj za evropsko prvenstvo v lahki atletiki na postnem stadionu, ki je bil pred nedavnim preurejen, doživel svoj drugi dan. Zbralo se je še več gledalcev kot včeraj, bilo jih je 40.000, ki so z največjim navdušenjem sledili bojem.

Nemčija je prvi dan vodila z 9 točkami pred Finsko (razmerje je bilo 52.50 proti 43.50), drugi dan pa se je ta naskok nekoliko povečal. Prvi je bil tek na 11.500 m, v katerem so Finci nesporno mojštri in je odnesel zmago eden izmed bratov Virtanen. Tudi drugo mesto je zasedel Fincec. Na 100 metrov so zmagali Nemci v slabem času 10.9. V metanju kladiva so Finci dosegli za par metrov večje rezultate, so pa Nemci proti pričakovanju zasedli drugo mesto. Štafeta 4 krat 400 metrov je prinesla visoko zmago Nemčije, ki je zmagala s približno 80 metri pred Finsko. V metanju disk je situacijo za Nemčijo rešil znani rekordni desetbojnik Sievert, dočim so v začetku Finci daleč vodili. 400 m z zaprekami je vodil znani nemški tekač mladi Scheele.

V naslednjem navajamo nekaj rezultatov, ki so bili znani do trenutka, ko to poročamo:

V soboto: 110 m z zaprekami: Wegener (Nemčija) 15 sek. — 400 m: Hamann (Nemčija)

49.2 sek. — Krogla: Woelke (Nemčija) 15.39 m. — Skok v višino: (Finska) 2 metra. — Kople: Maati Järvinen (Finska) 74.59 m. — 5000 m: Virtanen (Finska) 14.56.2. — Skok v daljavo: Tolam (Finska) 7.51 m (finski rekord). — Štafeta 4 krat 100 m: Nemčija 42 sek., Finska 43.8 sek.

V nedeljo: 800 m: Dessecker (Nemčija) 1.54.8. — Disk: Sievert (Nemčija) 45.78 m. — Troškole: Pöyry (Finska) 14.75 m. — 400 m z zaprekami: Scheele (Nemčija) 10.9 sek. — 1500 m: Virtanen (Finska) 4. min. 3 sek.

Tako je bilo končno stanje točk za Nemčijo 106.5 in Finsko 96.5 točke. Računale pa so se točke: 5 za 1. mesto, 3 za drugo, 2 za tretje mesto in 1 za četrto mesto. Le pri štafetah se je klasifikacija na željo Finske izpremenila tako, da je dobila prva štafeta 5 točk, druga pa 3.

Pričujoče tekme so pokazale velik napredek Nemčije, ki je v zadnjem času storila izredno veliko za propagando lahke atletike. Bila je pa prireditev nekakšna mala olimpijada, saj so bile razen nekaterih (desetboj, maratonski tek itd.) zastopane skoro vse discipline olimpijskega tekmovanja. Pomisliti je treba, da bo prihodnja olimpijada l. 1936 v Berlinu in Nemci hočejo doseči častno mesto.

Finski tekmovalci (od leve na desno): Toivonen, Isohollo in Kotkas, ki je mojster v skakanju na visoko

Mariborski sport

Brzoturnir

Maribor, 16. septembra.

Na igrišču ISSK Maribora v Ljudskem vrtu je priredil tukajšnji okrožni odbor LNP nogometni brzoturnir. Kot prva sta nastopila

ISSK Maribor : DSK Svoboda 3:2 (1:2).

Maribor je v še precej interesantni in napeti borbi zaslužno zmagal nad Svobodaši.

SK Železničar : SK Rapid 1:0 (0:0).

Ta tekma je bila vseskozi mrtva in nezanimiva. Sele, ko se je posrečilo Železničarjem stresti Rapidovo mrežo, so se črnomodri malo zgenili, pa bilo je že prepozno.

SK Rapid : DSK Svoboda 4:1 (1:1).

Sele v drugem polčasu so strli Rapidovci močan odpor Svobodi. Rezultat je po krivdi Svobode previsoko izražen. Rapid je dosegel tretje mesto, Svobodi pa je ostalo zadnje.

SK Železničar : ISSK Maribor 1:0 (1:0).

V finalni tekmi so modri takoj od začetka napeli vse sile in dosegli po Pavlinu prvi in edini gol ter si s tem priborili naslov prvaka v tem turnirju. Igra je bila precej ostro, mestoma po krivdi enih in drugih celo malo surova. Zmaga Železničarja je zaslužena.

Interni lahkoatletski meeting Maratona

Maribor, 16. sept.

Maratonovi lahkoatleti so izrabili prost termin in današnje lepo vreme in priredili na svojem igrišču na Livadi interno lahkoatletsko tekmo. Tekmovanje je vodil agilni načelnik lahkoatletske sekcije Smerdel.

Uspehi so bili sledeči:

Met diska: Verstovšek I. 30.13, Rudl 28.16.

— Skok v višino: Kokalj 160 cm, Verstovšek I. 155 cm. — Suvanje krogle: Vidie 10.94 metrov, Rudl 9.26 m. — Krogla (juniorji):

Lipovšek 10.25, Cezar 9.87. — Skok ob palici: Stangel 287 cm, Kokalj (enako). — Met kladiva: Vidie 32.24, Rudl 31.03.

Po končanem lahkoatletskem tekmovanju je bila tekma v odbojki med seniorji in juniorji Maratona. Zmagali so povsem zaslužno po krasni igri juniorji, in sicer s 15:13. Sodil je precej nesigurno Zemljček. Železničar mladina : Rapid (mladina) 3:2. Tekma se je odigrala za mladinski pokal.

OBCNI ZBOR MARIBORSKEGA OKROŽJA LNP

Maribor, 16. septembra.

V prostorih Mariborskega dvora se je vršil danes dopoldne občni zbor Mariborskega okrožja LNP ob polnočestvilni udeležbi. Bili so zastopani vsi včlanjeni klubi razen SK Svobode. Navzoč je bil predstavnik LNP dr. Kostl iz Ljubljane. Občni zbor je vodil predsednik dr. Odon Planinšek. V svojih izjavah je ugotavljal visok nivo mariborskega sporta, kljub temu, da živi le od zasebne inicijative, opozarjal pa je obenem, da bo možno nadaljnje delo le takrat, če bo tudi državna oblast pokazala za razvoj sporta dovolj razumevanja. Neznosno obdavčenje prireditev ubija vsah razmah ter je zavrho zlasti prirejanje mednarodnih tekmovanj. Radi tega pada tudi zanimanje med širšimi plastmi ter je obisk tekem znatno nazadoval. Z zadovoljenjem je ugotovil, da si je priboril sedaj že četrti mariborski klub — SK Svoboda — mesto v prvem razredu. — Tajniško poročilo, ki ga je podal Fišer, je navajalo zanimivo statistiko tekem in podatke o aktivni administrativni bilanci. Blagajniško poročilo izkazuje malenkosten deficit 96 Din, in ugotavlja nazadovanje zanimanja med občinstvom za nogometni sport. — Med slučajnostmi se je priporočalo LNP, naj v interesu nadaljnjega prospevanja mariborskega sporta onemogoča snovanje novih klubov v Mariboru in njegovem območju. Mišljeni so tukaj tovarniški klubi, ki se snujejo v nekaterih podjetjih. Ob zaključku se je naglašala redka soglasnost, ki vlada v Mariborskem okrožju LNP. Osebnih izprememb v vodstvu ne bo.

Mednarodno teniško prvenstvo

Zagreb, 16. septembra. 8. Gospodje poedinci: Včeraj prekinjena semifinlna tekma Pallada : Tločinski je končala z zmago Pallade: 7:5, 2:6, 5:7, 6:3, 6:2. Finalna tekma Punčec : Pallade se je ob stanju 4:2 morala radi teme prekiniti in se nadaljuje jutri.

Dame posamezno: Čepkova : Kraus 1:6, 6:3, 6:2. Odlična češkoslovaška igralka je bila v premoči nad prvakinjo Avstrije.

Gospodje v dvojce: Tločinski, Witmann : Vodička, Časka 7:2, 6:4. Punčec, Pallade : brata Kukuljević 6:3, 6:1.

Finalne tekme: Pallade, Punčec : Tločinski : Witmann 6:4, 6:2, 6:8. Odlična zmaga naših teniških igralcev proti poljskim igralcem.

Gospodje in dame v dvojce: Wirt, Vodička : Kraus, Tločinski 7:5, 2:6, 6:1.

Juniorke za prvenstvo Jugoslavije: Mitić : Budaviljević 2:6, 6:2, 6:1.

Tolažilne tekme za prvenstvo Hrvatske: Karel Friedrich : Mogan 6:3, 4:6, 6:3, Vrebe : Drago Friedrich 6:4, 3:6, 6:4.

Amerika:Japonska 84:75

V meddržavnem lahkoatletskem dvomatchu, ki se je vršil med Ameriko in Japonsko v Tokiju, so zmagali Amerikanci po precej trdem boju s prav neznatnim naskokom. Miting je pokazal, da se Amerikancem tudi v lahki atletiki že močno majoje tla in morejo kvečjemu na prihodnji olimpijadi upati na zmago, potem jim bo pa najbrže odklenkalo. Drugi narodi so jim postali že enakovredni. Rezultati so sledeči:

100 m: 1. Metcalfe (A) 10.5 sek. — 200 m: 1. Metcalfe (A) 20.2 sek. — 400 m: 1. Hornbostel (A) 49.4 sek., 2. Green (A). — 800 m: 1. Hornbostel (A) 1:54, 2. Cunningham (A). — 1500 m: 1. Cunningham (A) 4:08.6, — 5000 m: 1. Riu (J) 15:41.2, 2. Crawley (A). — 110 m zapreke: 1. Wood (A) 14.6 sek., 2. Murakami (J). — Švedske stafete: 1. Amerika 1:50.7, — Skok v višino: 1. Asakuma (J) 1.95 m, 2. Yada (A) 1.95 m, 3. Marty (A) 1.90 m. — Skok v daljavo: 1. Harada (J) 7.53 m. — Skok s palico: 1. Oye (J) 4 m, 2. Ishida (J) 4 m, 3. Thompson (A) 4 m. — Krogla: 1. Dunn (A) 15.26 m, 2. Pakata 15.05 m. — Disk: 1. Dunn (A) 47.42 m. — Kople: 1. Nagao (J) 62.07 m. — Kladivo: 1. Abe (J) 48.96 m.

Zakai si je bogat človek izbral to dekle za ženo

Strojepisna pripoveduje svoj roman

Gospa B... se je nedavno poročila s sinom nekake zelo bogatega industrija. V razgovoru je dejala: »Vprašujete me, zakaj si je moj mož bal mene izbral. Bilo je takole. Nameščena sem bila kot strojeopiska v uradu njegovega očeta. Nisem si mogla privoščiti razkošnih oblek, kakor vse druge mladenke, s katerimi se je on družil, vedno pa sem posvečala veliko pažnjo svoji polti. Moj mož mi je sam priznal, da je v prvi vrsti zbudila njegovo pozornost moja čudovito lepa polt. Uporabljam vedno hranilo za kožo Tokalon, belo po dnevi, rožnato pa za noč. Res je čudovito, kakšno izpremembo napravijo ti preparati pri vsaki osebi že v nekaj dneh. Nikdar nečem uporabljati kake druge kreme.« Krema Tokalon, hranilo za kožo, bele barve (ne mašna) vsebuje čisto oljčno olje in svežo smetano. Te sestavine prodro globoko v znojnice in odstranjujejo vsa nesnaga, do katere nikdar ne more niti milo, niti voda. Zafedanci, razširjene znojnice in vsi nedostatki polti naglo izginejo. Koža postane sveža, svetla in gladka.

Da se rešite gub, uporabljajte kremo Tokalon, hranilo za kožo z Biocelom (rožnate barve) — presenetljivim izumom dr. Stejskala, profesorja dunajskega vseučilišča.

Zadnja poročila

Princesa Marina

Pariz, 16. sept. p. Princesa Marina je danes odpotovala v spremstvu princa Georga iz Pariza v Chalais in od tam v Dover in London, kjer se jutri predstavi na angleškem dvoru.

Titulescu se poda v Budimpešto

Budimpešta, 16. sept. m. Po še nepotrjeni vesti »Pesti Napla« bi imel prispeti še to jesen v Budimpešto romunski zunanji minister g. Titulescu. Pri tej priliki bi se predvsem razpravljalo vprašanje Avstrije, problem restavracije in pa zadržanje napram Nemčiji ter vprašanje statutu za madjarske manjšine v Erdelju.

Kitaj proti Zvezi narodov

Sangaj, 16. sept. m. Največji kitajski časopis »Čempao« v svojem uvodniku piše, da se bo Kitaj umaknila iz Zveze narodov, če ne bo zopet izvoljena v Svet. Izstop Kitajske iz Zveze narodov bi pomenil, da bo Zveza narodov v glavnem postala Zveza evropskih narodov. Zadržanje Zveze narodov, tako piše ta list, je vzbudilo v Kitaju veliko razočaranje ter bo imelo, če se bo v istem pravcu postopalo naprej, za posledico, da se bo tudi Kitaj docela umaknila iz te institucije. Kitaj smatra, da dejstvo, da ona ni bila znova izvoljena v Svet, pomeni, da se Zveza narodov ne zanima za vprašanje Daljnega Vzhoda.

Evropski krožni polet

Varšava, 16. septembra. p. Danes se je vršilo zaključno tekmovanje za evropski krožni polet. Potrebno je bilo namreč še izbirno tekmovanje z ozirom na največjo hitrost. Preleteti je bilo progo, dolgo 297 km. Najboljši čas je dosegel na tej progi poljski letalec Baján z 1 uro 11 minut in pol. S tem je dana tudi končna klasifikacija za evropski krožni polet, ki je naslednja: 1. Baján (Poljska) 1.896 točk. 2. Plonczyński (Poljska) 1.876 točk. 3. Seidemann (Nemčija) 1.846 točk in 4. Ambrus (Češkoslovaška) 1.822 točk. V klasifikaciji narodov je bila prva Češkoslovaška. Popoldne ob 18 je predsednik poljske republike Moscicki lastnoročno odklical oba Poljaka-zmagovalca z redom Polonia restituta.

Pariz, 16. sept. p. Včeraj ponoči je prišlo v bližini boulevardov do velikih spopadov med rojalistično mladino in pa pripadniki skupne fronte komunistov in socialistov. Spopadi so trajali par ur in so zahtevali večje število ranjenecov. Policija je aretirala deset ljudi.

Pred nakupom si oglejte veliko razstavo otroških in igračnih vozčkov, stolic, holenderjev, malih dvokoles, tričkljev, šivalnih strojev, motorjev in dvokoles v prostorih domače tovarne »TRIBUNA« F. Batfel, Ljubljana, Karlovska c. 4

Najnižje cenel — Cenik franko.

Usnjeni suknjiči
pumparce — najboljši
nakup. A. Presker,
Sv. Petra cesta 14.

Čitajte in širite
»Slovenca«!